

Postbus 6028
3503 PA Utrecht
(030) 303 85 90
info@smpr.nl
smpr.nl

Jaarverslag 2022

In Meldpunt SMPR en IBO-SMPR werken samen:
Protestantse Kerk in Nederland
Bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland
Oud-Katholieke Kerk van Nederland
Remonstrantse Broederschap
Algemene Doopsgezinde Sociëteit
Evangelische Broedergemeente
Apostolisch Genootschap
Zevende-dags Adventisten
Leger des Heils

Het Meldpunt SMPR

Seksueel misbruik in pastorale en gezagsrelaties is onaanvaardbaar. Meldpunt SMPR biedt een luisterend oor en geeft assistentie aan mensen die seksueel misbruik ervaren hebben, aan degenen die bij hen betrokken zijn en aan de betrokken gemeenten en parochies. Daarnaast is preventie een belangrijke pijler en is het van belang plaatselijke gemeenten en parochies te stimuleren om te (blijven) werken aan een cultuur van openheid. Zo kan concreet worden bijgedragen aan het perspectief dat benadeelden van welke vorm van grensoverschrijdend gedrag dan ook zich erkend weten en hun plek kunnen (blijven) innemen in de plaatselijke gemeenschap. Meldpunt SMPR heeft permanent aandacht voor deze doelstellingen:

- professioneel handelen
- passende publiciteit realiseren
- kennis delen
- preventie stimuleren op weg naar een veilige kerk
- bijdragen aan een rechtvaardige kerk.

Samenstelling van het IBO-SMPR

In 2022 zijn er wisselingen geweest in het IBO-SMPR. In juni werd afscheid genomen van Madelon Comvalius, lid namens de Zevende-dags Adventisten, en van Irma van der Zee, lid namens het kerkgenootschap van het Leger des Heils. Ook Niek Brunsveld, die als vertrouwenspersoon jarenlang slachtoffers heeft bijgestaan en namens de Protestantse Kerk deel uitmaakte van het IBO-SMPR, trad terug. Dat gold ook voor Els Deenen, lid namens de gemeentebegeleiders en de Protestantse Kerk. Het IBO-SMPR is hen dankbaar voor hun jarenlange inzet voor Meldpunt SMPR en voor hun expertise die ze al die tijd met het IBO-SMPR hebben gedeeld.

Ook van Sophie Bloemert, coördinator SMPR, werd afscheid genomen. Verderop in dit jaarverslag een korte weergave van het symposium dat werd gehouden bij haar vertrek.

In de vacaturetijd is Els Deenen gevraagd en bereid gevonden om verschillende taken van Meldpunt SMPR waar te nemen. Op die manier kon het werk doorgang vinden.

De dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk, die zorgdraagt voor de vervulling van de functie van de coördinator, heeft in samenspraak met het IBO-SMPR een vacature voor een nieuwe coördinator uitgezet. Er werd gekozen om de werkzaamheden SMPR en Veilige Kerk van elkaar los te koppelen en onder te verdelen in twee vacatures. Per 1 oktober kon een nieuwe coördinator worden benoemd, Barbara van Nieuw-Amerongen. In de novembervergadering kon het IBO-SMPR de nieuwe coördinator verwelkomen, en daarnaast een afgevaardigde namens de vertrouwenspersonen en één namens de gemeentebegeleiders.

Bij de kennismaking spraken de leden hun droom uit voor de toekomst van het IBO-SMPR, waarbij meermalen genoemd werd dat het mooi zou zijn als het Meldpunt SMPR niet meer nodig zou zijn. Tot die tijd is het IBO-SMPR blij met de versterking in de personen van Barbara van Nieuw-Amerongen, Roelli Verbeek en Eduard van den Berg-Strijker.

Samenstelling per 31 december 2022

- Roelli Verbeek namens de Remonstrantse Broederschap, tevens vertrouwenspersoon
- Harm Dane namens de Protestantse Kerk
- Martje van der Heijden namens de lutherse synode binnen de Protestantse Kerk
- Heleen Zorgdrager namens de Protestantse Kerk, vicevoorzitter
- Sjoerd van der Velde namens de Bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland
- Loes Berkhout namens de Oud-Katholieke Kerk van Nederland
- Mariëlle van Royen namens de Remonstrantse Broederschap
- Machteld Stam-Timmer namens de Algemene Doopsgezinde Sociëteit, voorzitter
- Christine Welschen namens de Evangelische Broedergemeente
- Eric-Jan Willekers namens het Apostolisch Genootschap
- vacant namens de Zevende-dags Adventisten
- vacant namens het kerkgenootschap van het Leger des Heils
- Eduard van den Berg-Strijker, gemeentebegeleider, adviseur
- Barbara van Nieuw-Amerongen, coördinator

Besproken onderwerpen binnen het IBO-SMPR

- In het IBO-SMPR is gesproken op welke manier de leden zich (meer) kunnen inzetten als ambassadeur van Meldpunt SMPR door de thematiek onder de aandacht te brengen binnen hun eigen kerkgenootschap. Ter inspiratie werden in de vergaderingen initiatieven en acties met elkaar gedeeld.
- Om de betrokkenheid met de gemeentebegeleiders en vertrouwenspersonen te onderhouden is een gezamenlijke ontmoetingsdag in 2023 gepland.
- Een notitie over de inbedding van gemeentebegeleiders en vertrouwenspersonen binnen het IBO-SMPR.
- Vanuit de gemeentebegeleiders en vertrouwenspersonen kwam de vraag naar een gedragscode over de betrouwbaarheid en de integriteit van de gemeentebegeleider en de vertrouwenspersonen. De eerste concepten werden geschreven.
- Met de vertrouwenspersonen werd meegedacht over een professionaliseringslag wat betreft de vergoeding van hun werkzaamheden.

Aantal meldingen, begeleidingen en overige vragen in de periode 2015 - 2022

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Nieuwe meldingen van seksueel misbruik in een pastorale of gezagsrelatie	9	5	13	12	17	17	9	20
Begeleidingen door vertrouwenspersonen (lopend en nieuw)	5	5	8	7	13	9	7	12
Gemeentebegeleidingen (lopend en nieuw)	2	2	1	2	7	5	6	11
Ingediende klachten (voor zover bekend)	2	0	1	6	3	3	3	4
Meldingen anders dan SMPR	30	21	25	18	17	17	29	26

Toelichting

In bovengenoemde kolommen wordt onderscheid gemaakt tussen SMPR-meldingen en andersoortige meldingen. Een SMPR-melding voldoet aan twee criteria. Allereerst moet sprake zijn van grensoverschrijdend gedrag of grensoverschrijdende opmerkingen, met een seksuele component. De mate van grensoverschrijding is niet relevant; een aanraking kan grensoverschrijdend zijn, flirterige opmerkingen kunnen dat eveneens zijn. De omstandigheden van het geval spelen een belangrijke rol bij de vraag of sprake is van grensoverschrijding als daar onduidelijkheid over bestaat.

Daarnaast is bij SMPR-meldingen altijd sprake van een pastorale of gezagsrelatie waarbinnen de grensoverschrijding plaatsvindt; van de pastor c.q. gezaghebbende jegens de pastorant c.q. ondergeschikte.

In bovenstaand overzicht wordt een melding genoteerd als SMPR-melding nog voordat aan waarheidsvinding is gedaan. Voor opname in bovengenoemd overzicht is dus niet van belang of de melding terecht is. In zoverre is het relaas van de melder (eventueel aangevuld met bevindingen van een vertrouwenspersoon-SMPR) leidend voor de wijze van opname in bovengenoemd overzicht.

Alle meldingen die geen SMPR-melding zijn, worden opgenomen onder overige meldingen. Daarbij zijn vragen naar preventie uitdrukkelijk niet opgenomen. Die vragen van algemene aard horen thuis bij de preventiemedewerkers of medewerkers Veilige kerk van de verschillende betrokken kerkgenootschappen; er is dan geen sprake van een 'melding'. Ook bij de overige meldingen wordt dus melding gedaan van grensoverschrijding, maar dan ontbreekt bijvoorbeeld de pastorale context of de seksuele component.

Vijf mensen (benadeelden) zijn in 2022 in contact gebracht met een vertrouwenspersoon-SMPR; zeven begeleidingen door vertrouwenspersonen-SMPR komen voort uit situaties die in voorgaande jaren zijn aangemeld. De gesprekken met vertrouwenspersonen-SMPR hebben tot doel dat melders de situatie waarin zij terecht zijn gekomen beter kunnen duiden en hun koers kunnen bepalen. Soms leidt dat ertoe dat een klacht wordt ingediend, soms wordt een andere weg bewandeld.

In 2022 is zeven keer een gemeentebegeleiding opgestart. Vier zijn in eerdere jaren begonnen. De gemeentebegeleidingen hebben tot doel het bestuur van een lokale kerk (gemeente/parochie) waarbinnen een SMPR-situatie speelt te adviseren over de te nemen stappen. Daarbij is een belangrijk speerpunt om de rust binnen de gemeente te borgen. Het bestuur van de lokale kerk neemt uiteindelijk zelf de noodzakelijke besluiten.

Afscheid ds. Sophie Bloemert

Op 31 augustus nam het IBO-SMPR afscheid van Sophie Bloemert. Zij ging met emeritaat na een loopbaan als predikant in diverse functies binnen de Protestantse Kerk, de laatste jaren als coördinator SMPR en medewerker Veilige kerk. Op haar verzoek stond het afscheid in het teken van slachtofferhulp, met een symposium onder de titel 'Op weg naar adequate zorg en erkenning voor slachtoffers'.

Bijdrage Jan van Dijk

De eerste bijdrage was van prof. dr. Jan van Dijk. Hij laat zien dat de term 'slachtoffer' de betrokkene in een twijfelachtige positie plaatst. De term roept medelijden op, maar ook de verwachting van passiviteit, ondergeschiktheid, volgzzaamheid. Hij sloot zijn bijdrage af met vier stellingen.

1. Het westerse begrip 'slachtoffer' is een sociaal etiket van christelijke herkomst dat de omgeving oproept tot caritas voor gedupeerden.
2. Helaas geldt dit appel alleen als de betrokkene voldoet aan het christelijke verwachtingsbeeld van passief lijden en vergevingsgezindheid jegens de dader.
3. Ook in de Protestantse Kerk bestaat vaak weerstand jegens verontwaardiging en woede van gedupeerden van misdrijven, waaronder seksueel misbruik in pastorale relaties.
4. De respons op de gedupeerden is daarom vaak minder christelijk dan men zou hopen en verwachten.

Bijdrage Erica Hoebe en Margreet Parlevliet

Aansluitend een bijdrage van ds. Erica Hoebe, predikant en visitator, en mr. Margreet Parlevliet, jurist bij de dienstenorganisatie. Zij pleitten voor het gebruik van 'herstelrecht' in situaties binnen kerkelijke gemeenten waar misbruik in het pastoraat heeft plaatsgevonden.

Samenvattend stelden zij:

Het slachtoffer is onderdeel van een groter geheel, van een systeem. Wij geloven dat wanneer je enkel tegemoetkomt aan de behoeften van het slachtoffer, dus bijvoorbeeld enkel de dader bestraft, je het conflict niet oplost. Er blijven behoeften die niet vervuld zijn, bij de dader, bij de gemeenschap, waardoor het geheel niet bevredigd, niet hersteld wordt. Het slachtoffer zal via de gemeenschap direct of indirect steeds herinnerd worden aan hetgeen gebeurd is, omdat de gemeenschap nog niet hersteld is. Om tot daadwerkelijk herstel van het slachtoffer te komen, moeten ook de dader en de omgeving herstellen. De oplossing daarvoor vinden wij in het herstelrecht, waarbij aandacht is voor de behoeften van alle betrokkenen. Een veilige kerk kan ontstaan als conflict ruimte krijgt, zodat herstel mogelijk is.

Afsluitende bijdrage Sophie Bloemert

In haar afsluitende bijdrage wees Sophie Bloemert eerst op de vijf P's die van belang zijn bij het werken aan een veilige gemeente: Principe, Preventie, Protocollen, Procedures, Perspectief bieden. Daarna ging zij in op Potestas en Power als kernbegrippen in het nadenken over misbruik en het werken aan een veilige kerk. Hierbij verwees zij onder meer naar de studiemiddag over 'Macht' van het IBO-SMPR in 2021.

Na het symposium volgde een feestelijk samenzijn met toespraken, waaronder van de vicevoorzitter van het IBO, prof. Heleen Zorgdrager, die Sophie bedankt voor haar inzet voor het Meldpunt SMPR en het IBO onder de lastige omstandigheden van de coronapandemie.

Postbus 6028
3503 PA Utrecht
(030) 303 85 90
info@smpr.nl
smpr.nl

